A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2006. február 23. *

A C-441/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landesgericht Klagenfurt (Ausztria) a Bírósághoz 2004. október 20-án érkezett 2004. augusztus 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **A-Punkt Schmuckhandels GmbH**

és

Claudia Schmidt

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, J.-P. Puissochet bíró és U. Lõhmus (előadó) bíró,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: P. Léger,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– C. Schmidt képviseletében A. Seebacher Rechtsanwalt,

– az oszták kormány képviseletében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében B. Schima, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 28. és az EK 30. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 A kérelmet egy olyan jogvita keretén belül nyújtották be, amelyben az A-Punkt Schmuckhandels GmbH (a továbbiakban: A-Punkt) ezüstékszerek házaló kereskedés során történő forgalmazásának abbahagyására irányuló keresetet nyújtott be Claudia Schmidt ellen.

Jogi háttér

3 Az osztrák kisipari, kereskedelmi és ipari tevékenységek szabályzata (Gewerbeordnung, BGBl. 194/1994, a továbbiakban: GewO) 57. §-ának (1) bekezdése, amely bizonyos áruk tekintetében megtiltja a forgalmazást és rendelések gyűjtését, a következőképpen rendelkezik:

„A következő áruk tekintetében tilos magánszemélyek forgalmazás és rendelések gyűjtése céljából történő felkeresése: táplálékkiegészítők, mérgek, gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, nemesfémből készült órák, arany-, ezüst- és platinaáruk, ékszerek és drágakövek, fegyverek és lőszer, pirotechnikai cikkek, kozmetikai eszközök, sírkövek és síremlékek, valamint azok tartozékai, koszorúk és egyéb sírdíszek. Ezen áruk tekintetében a magánháztartásokban tartott, magánszemélyeknek szervezett reklámrendezvények – beleértve a reklám- és tanácsadói esteket is – tilosak, függetlenül attól, hogy a reklámrendezvényt maga a gazdasági szereplő vagy másik személy szervezi [...]".

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

4 C. Schmidt egy németországi székhelyű vállalkozást vezet. Mozgóárusi tevékenység keretében ékszereket forgalmaz az Európai Unió területén; ennek során magán-

személyeket keres fel magánlakásukban, ahol ezüstékszert kínál megvételre, és ilyen ékszerekre gyűjt megrendeléseket. Az egyes ékszerek eladási ára nem haladja meg a 40 eurót.

5 2003. december 18-án C. Schmidt Klagenfurtban (Ausztria) egy magánháztartásban „ékszerestet" szervezett. E rendezvényt követően a versenytárs A-Punkt a Landesgericht Klagenfurtnál abbahagyásra kötelezés iránti keresetet indított C. Schmidt ellen azzal az indokkal, hogy a GewO 57. §-ának (1) bekezdése szerint C. Schmidt tevékenysége tiltott.

6 C. Schmidt azzal támadta az alapügy felperesének igényeit, hogy a GewO 57. §-a ellentétes az áruk EK 28. cikk szerinti szabad mozgásával. Hangsúlyozza, hogy az ezüstékszer házaló kereskedés útján történő forgalmazása megengedett Németországban, Olaszországban és az Egyesült Királyságban.

7 Ilyen körülmények között a Landgericht Klagenfurt felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Az EK 28. és az EK 30. cikk úgy értelmezendő-e, hogy azok alapján az alperes szabadon folytathatja iparszerűen űzött tevékenységét, amelynek keretein belül magánszemélyeket keres fel ezüstékszerek forgalmazása, illetve az ezüstékszerekre vonatkozó megrendelések gyűjtése érdekében?

2) Igenlő válasz esetén: az áruk EK 28. és az EK 30. cikk szerinti szabad mozgásának korlátozását jelenti-e az olyan tagállami szabályozás, amely megtiltja az ezüstékszerek – eladás, illetve az ezüstékszerekre vonatkozó megrendelések gyűjtése érdekében, magánszemélyek felkeresésével történő – forgalmazását?

3) Abban az esetben, ha ez utóbbi kérdésre is igenlő a válasz: az olyan nemzeti jogszabály, amely az EK 28. és az EK 30. cikkbe ütköző módon megtiltja az ezüstékszerek – eladás, illetve az ezüstékszerekre vonatkozó megrendelések gyűjtése érdekében, magánszemélyek felkeresésével történő – forgalmazását, megfosztja-e az egyes személyeket azon joguk gyakorlásának lehetőségétől, hogy ily módon forgalmazzanak ezüstékszereket?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

8 Három kérdésével, amelyeket együtt kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné tudni, hogy az EK 28. cikkel ellentétes-e a GewO 57. §-ához hasonló nemzeti szabályozás, amely szerint házaló kereskedés útján tilos ezüstékszereket forgalmazni és ezüstékszerekre vonatkozó megrendeléseket gyűjteni.

9 Legelőször is meg kell állapítani, hogy a GewO 57. §-ának célja az, hogy ilyen ékszerek tekintetében egy bizonyos forgalmazási módot kizárjon. Ezt meghaladóan olyan helyzet szolgál az alapügy kiindulópontjául, amelyben egy németországi székhelyű vállalkozást vezető személy Ausztriában házaló kereskedés útján forgalmazott ékszereket. Ilyen körülmények között az ékszerek házaló kereskedés útján történő forgalmazását megtiltó nemzeti szabályozás az áruk szabad mozgásának hatálya alá tartozik.

10 Emlékeztetni kell arra, hogy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1985. december 20-i 85/577/EGK tanácsi irányelv (HL L 372., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás, 15. fejezet, 1. kötet, 262. o.) bizonyos forgalmazási módok – közöttük a kereskedőnek egy magánszemélynél történt látogatása alkalmával kötött adásvételi szerződések – esetére a fogyasztóvédelmi szabályok részleges harmonizálását irányozza elő.

11 Anélkül, hogy szükséges lenne az irányelvvel bevezetett harmonizáció fokának közelebbi vizsgálata, egyértelmű, hogy az irányelv 8. cikke értelmében a tagállamok jogosultak a fogyasztók védelme szempontjából az irányelvben előírtnál kedvezőbb rendelkezések elfogadására vagy fenntartására.

12 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamok jogosultak az üzlethelyiségeken kívül kötött szerződésekre vonatkozóan teljes vagy részleges tilalmat bevezetni vagy fenntartani (lásd a Bíróság 382/87. sz., Buet és EBS ügyben 1989. május 16-án hozott ítéletének [EBHT 1989., 1235. o.] 16. pontját és a C-361/89. sz. Di Pinto-ügyben 1991. március 14-én hozott ítéletének [EBHT 1991., I-1189. o.] 21. pontját). Ezt a jogosultságot mindazonáltal az áruk szabad mozgása alapelvének figyelembevételével kell gyakorolni, amely elv az EK 28. cikk szerinti, a tagállamok közöti behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozások és azokkal azonos hatású intézkedések tilalmában kerül kifejezésre (e tekintetben lásd a C-71/02. sz. Karner-ügyben 2004. március 25-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-3025. o.] 34. pontját).

13 A Bíróság már korábban állást foglalt az EK 28. cikk és a különböző értékesítési módokat szabályozó nemzeti rendelkezések összeegyeztethetőségéről (lásd különösen a C-20/03. sz., Burmanjer és társai ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-4133. o.] 22. pontját).

14 Mint azt a Bíróság már többször megállapította: a tagállamok minden olyan kereskedelemre vonatkozó szabályát, amely közvetlenül vagy közvetve, illetve

ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni, és e szabályok így az e cikkben foglalt tilalom alá esnek (lásd különösen a 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1974., 837. o.] 5. pontját, a C-420/01. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2003. június 19-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-6445. o.] 25. pontját és a Karner-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 36. pontját).

15 A Bíróság a C-267/91. és 268/91. sz., Keck és Mithouard egyesített ügyekben 1993. november 24-én hozott ítéletének (EBHT 1993., I-6097. o.) 16. pontjában már kifejtette, hogy az értékesítés egyes módjait korlátozó vagy megtiltó nemzeti jogszabályok más tagállamokból származó termékekre történő alkalmazása nem alkalmas a Közösségen belüli kereskedelemnek a Dassonville-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet értelmében vett közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy potenciális akadályozására, amennyiben ez az adott állam területén tevékenykedő valamennyi érintett gazdasági szereplőre vonatkozik, és amennyiben ez a nemzeti termékek és a más tagállamokból származó termékek forgalmazását mind jogilag, mind ténylegesen ugyanúgy érinti (lásd a C-254/98. sz., TK-Heimdienst ügyben 2000. január 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-151. o.] 23. pontját, a C-322/01. sz., Deutscher Apothekerverband ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14887. o.] 68. pontját, a Karner-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 37. pontját és a Burmanjer és társai ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 24. pontját).

16 Ezt követően a Bíróság a Keck és Mithouard ügyben hozott ítélet értelmében vett, az egyes értékesítési módokat szabályozó rendelkezéseket forgalmazási módokat szabályozó rendelkezéseknek minősítette (lásd különösen a C-401/92. és C-402/92. sz., Tankstation 't Heukske és Boermans egyesített ügyekben 1994. június 2-án hozott ítélet [EBHT 1994., I-2199. o.] 12–14. pontját, a TK-Heimdienst ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 24. pontját, valamint a Burmanjer és társai ügyben hozott, fent hivatkozott 25. és 26. pontját).

17 Mint az a jelen ítélet 9. pontjából kiderül, a házaló kereskedés útján történő értékesítés tilamáról szóló, szóban forgó nemzeti szabályozás egy bizonyos forgalmazási módot érint. Vitathatatlan, hogy célja nem a tagállamok közötti keresedelem szabályozása. Azonban csak akkor nem tartozik az EK 28. cikk szerinti tilalom hatálya alá, ha mindkét, a jelen ítélet 15. pontjában meghatározott feltételt teljesíti.

18 Ami az első feltételt illeti, a GewO 57. §-a állampolgárságra való tekintet nélkül nyilvánvalóan minden érintett gazdasági szereplőre vonatkozik, aki Ausztriában tevékenykedik. Ily módon a Keck és Mithouard ügyben hozott, fent hivatkozott ítéletben meghatározott első feltétel teljesül.

19 A második feltétel tekintetében nem vitatott, hogy az ékszerek házaló kereskedés útján történő forgalmazásának tilalmára irányuló szabályozás nem a szóban forgó termékek eredete szerint tesz különbséget.

20 Ezt követően azt kell vizsgálni, hogy az ezüstékszerek házaló kereskedés útján történő forgalmazásának, illetve az ékszerekre vonatkozó rendelések gyűjtésének általános tilalma ténylegesen nem alkalmas-e arra, hogy a nemzeti termékekhez képest akadályozza a más tagállamból származó érintett termékek piacra jutását.

21 Az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozás alapvetően alkalmas arra, hogy korlátozza az érintett tagállamban az értekesítések összmennyiségét, és ennek következtében a más tagállamokból érkező termékek mennyiségét. Ez a megállapítás azonban nem elengedő ahhoz, hogy az érintett jogszabályt azonos hatású intézkedésnek lehessen minősíteni (lásd különösen a Keck és Mithouard ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 13. pontját, valamint a C-418/93–C-421/93., C-460/93–C-462/93., C-464/93., C-9/94–C-11/94., C-14/94., C-15/94., C-23/94., C-24/94. és C-332/94. sz., Semeraro Casa Uno és társai egyesített ügyekben 1996. június 20-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-2975. o.] 24. pontját).

22 Igaz – mint azt az Európai Közösségek Bizottsága megjegyzi –, hogy a kis értékű ékszerek házaló kereskedés során történő értékesítése megfelelőbbnek és hatékonyabbnak tűnhet, mint az állandó kereskedelmi szerkezet keretein belül történő

értékesítés. Azon gazdasági szereplők esetén, akik ilyen árkategóriájú ékszerekre specializálódtak, az állandó kereskedelmi szerkezet keretein belül történő értékesítés olyan költségeket okozhat, amelyek arányaikat tekintve túl magasak.

23 Mindazonáltal az, hogy egy bizonyos forgalmazási mód hatékonyabbnak és gazdaságosabbnak tűnik, nem elegendő annak igazolására, hogy az azt tiltó nemzeti szabályozás az EK 28. cikkben előírt tilalom hatálya alá tartozik. Ilyen rendelkezés ugyanis csak akkor minősül azonos hatású intézkedésnek, ha az érintett forgalmazási mód kizárása a más tagállamokból származó árukat jobban érinti, mint a nemzeti árukat.

24 E tekintetben nem vitatott, hogy az alapeljárásban szóban forgó tilalom nem tiltja meg az érintett áruk valamennyi forgalmazási formáját, hanem csak egy bizonyos forgalmazási módot tilt, így nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az árut az érintett tagállam területén más módon forgalmazzák.

25 A Bíróság azonban a rendelkezésére álló információk alapján nem tudja biztonsággal eldönteni, hogy a GewO 57. §-ában meghatározott, házaló kereskedés során történő értékesítés tilalma az Ausztrián kívüli tagállamokból származó áruk forgalmazását súlyozottan érinti-e az osztrák árukhoz képest. E körülmények között ezért a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak eldöntése – különös tekintettel a jelen ítélet 20–24. pontjában kifejtett megfontolásokra –, hogy ez a feltétel teljesül-e.

26 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság e vizsgálat elvégzése után azt állapítja meg, hogy a nemzeti piacra jutás szempontjából a GewO 57. §-ában előírt tilalom a

más tagállamokból származó árukat jobban érinti, mint a nemzeti termékeket, akkor meg kell állapítania, hogy a tilalmat igazolja-e – a 120/78. sz., Rewe-Zentral ügyben (ún. „Cassis de Dijon"-ügy) 1979. február 20-án hozott ítélet (EBHT 1979., 649. o.) alapján kifejlesztett ítélkezési gyakorlat szerinti – közérdekű cél vagy az EK 30. cikkben nevezett célok valamelyike, és hogy a tilalom e célok megvalósításához szükséges-e, illetve azokkal arányban áll-e.

27 E tekintetben a fogyasztók védelme csak azon kettős feltétel esetén szolgálhat az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozás igazolásául, hogy a tilalom alkalmas az elérni kívánt célok megvalósítására, és nem haladja meg a célok eléréséhez szükséges mértéket.

28 A mérlegelésnek figyelembe kell vennie a 85/577 irányelvben a fogyasztók számára az érintett áruk forgalmazása és az árukra vonatkozó megrendelések gyűjtése során biztosított védelem szintjét.

29 E mérlegelés során az ezüstékszerek házaló kereskedés útján történő forgalmazásával összefüggő különlegességeket is figyelembe kell venni, különösen a fogyasztó esetleges megtévesztésének az információhiányra, az árösszehasonlítás lehetetlenségére, az egyes ékszerek valódiságára vonatkozó nem megfelelő garanciára és a vásárlásra ösztönző pszichológiai nyomásra visszavezethető nagyobb veszélyét, amely magasabb a magánkeretek közötti szervezett vásárlás során.

30 A fenti megfontolások alapján az előzetes döntéshozatalra feltett kérdésre adandó válasz az, hogy az áruk szabad mozgása vonatkozásában az EK 28. cikkel nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amellyel valamely tagállam megtiltja

területén az ezüstékszer házaló kereskedés útján történő forgalmazását és az ezüstékszerekre vonatkozó megrendelések ily módon történő gyűjtését, amennyiben e rendelkezés valamennyi érintett gazdasági szereplőre vonatkozik, és amennyiben a nemzeti termékek és a más tagállamokból származó termékek forgalmazását mind jogilag, mind ténylegesen ugyanolyan módon érinti. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapeljárás körülményeire tekintettel a nemzeti rendelkezés alkalmazása megakadályozza-e, illetve akadályozza-e a más tagállamokból származó áruk piacra jutását, miközben a nemzeti áruk piacra jutását nem akadályozza, és – amennyiben ez az eset áll fenn – annak vizsgálata, hogy az érintett intézkedés igazolható-e a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett közérdekű céllal vagy az EK 30. cikkben felsorolt célok valamelyikével, illetve hogy az említett intézkedés arányos-e ezzel a céllal.

A költségekről

31 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 28. cikkel nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amellyel valamely tagállam megtiltja területén az ezüstékszer házaló kereskedés útján történő forgalmazását és az ezüstékszerekre vonatkozó megrendelések ily módon történő gyűjtését, amennyiben e rendelkezés valamennyi érintett gazdasági szereplőre vonatkozik, és amennyiben a nemzeti termékek és a más tagállamokból származó termékek forgalmazását mind jogilag, mind ténylegesen ugyanolyan módon érinti. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapeljárás körülményeire tekintettel a nemzeti rendelkezés alkalmazása megakadályozza-e, illetve akadályozza-e a más tagállamokból származó áruk piacra jutását, miközben a nemzeti áruk piacra

jutását nem akadályozza, és – amennyiben ez az eset áll fenn – annak vizsgálata, hogy az érintett intézkedés igazolható-e a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett közérdekű céllal vagy az EK 30. cikkben felsorolt célok valamelyikével, illetve hogy az említett intézkedés arányos-e ezzel a céllal.

Aláírások